

Vraag 62 Hoe ga je om met macht?

programma:

- intro
- verwerking
- gebed

- naar aanleiding van de preek op zondag 2 april

Johannes 13: 1-17

Als ik, jullie Heer en jullie meester, je voeten gewassen heb, moet je ook elkaars voeten wassen.

NB Op zondag 2 april hield ds. Jasper Klapwijk een preek over het verhaal uit het evangelie van Johannes over het proces tegen Jezus voor Pilatus. Thema van deze preek was 'macht'. Deze preek is evt. terug te luisteren via de website www.ichthuskerkdenhaag.nl.

1. Intro

Bekijk samen aan het bijbelgedeelte waar de preek over ging zoals dat verbeeld is in de film 'The Godpel of John' https://www.youtube.com/watch?v=g1BrtpP_kVA

2. Verwerking

a. Bespreking van de kerkdienst

Bespreek samen de kerkdienst van zondag 2 april. Aan de hand van de volgende vragen:

- wat raakte je? (noem 1 of 2 dingen)
- wat ga je daarmee doen? (zijn er ook concrete veranderingen te benoemen?)

b. Bijbelstudie Johannes 13: 1-17

- Laat iemand Johannes 13: 1-17 voorlezen. (Is er iemand aanwezig die een andere vertaling gebruikt dan die is voorgelezen, lees dan het gedeelte ook nog een keer in die vertaling voor.)

- Neem nu 5 minuten stilte. Iedereen kiest tijdens die 5 minuten een tekst of een paar woorden uit dit gedeelte die je raken. Zodra je die woorden gekozen heb denk je daar verder over na: waarom raken ze je, wat wil God je met deze woorden zeggen?

- Maak nu een rondje waarbij iedereen de volgende vragen beantwoordt: welke woorden heb je gekozen, en waarom raken die je?

- Neem daarna weer een moment van stilte om nog even te mediteren over wat er naar voren gebracht is.

- Vraag nu door over wat naar voren gebracht is, en bespreek het samen.

- Sluit af met een gebed. Dat kan zijn een gebed waarin 1 persoon in gebed brengt wat er naar voren gekomen is, maar je kunt ook kiezen voor een kringgebed.

c. Nadenken over je motieven om invloed of macht te willen

In de preek werd een verhaal van Vaclav Havel aangehaald (te vinden:

<https://www.cs.utexas.edu/users/vl/notes/havel.html>). Havel beweert daarin dat vrijwel iedereen aangeeft een positie van macht en invloed te willen hebben om positieve invloed uit te kunnen oefenen. Maar volgens Havel speelt er ook altijd een diepe menselijke behoefte aan zelfbevestiging mee (nu stel ik iets voor, dit geeft mijn leven zin). Daarom wordt macht vaak een doel op zich, en zijn er maar weinig mensen die vrijwillig macht inleveren.

Bespreek:

- hoe zie je dit terug bij Pilatus (Joh 18,28- 19,16)?
- kun je aangeven hoe dit bij jezelf werkt.
- hoe voorkom je dat het om jezelf gaat draaien als je macht en invloed hebt?

d. Stellingen

Bespreek de volgende stellingen:

- Christenen moeten voorbeelden zijn van dienstbaarheid, ook als dat opoffering vraagt of niet gewaardeerd wordt. Ben je het eens met die stelling? Licht dat toe aan de hand van je eigen ervaringen.
- Macht en aanzien kunnen tot een afgod worden. Kun je daarvan voorbeelden geven uit de wereld, uit de kerk, uit je eigen leven?
- Jezus aan het kruis. Dat is een veelzeggende verklaring over macht. Probeer dat een woorden te geven.

3. Gebed

- Paulus schrijft aan Timoteüs: "Bid voor alle *koningen* en gezagsdragers, opdat we rustig en ongestoord kunnen leven, in alle vroomheid en waardigheid" (1 Tim. 2: 2).

Maak een lijst van mensen die op invloedrijke, machtige posities zitten, en bid samen voor die mensen.

- Vorm tweetallen. Vraag elkaar om gebedspunten en bid daarna voor elkaar.

Op de volgende bladzijden is nog wat achtergrondmateriaal te vinden.

4. Achtergrondmateriaal (Met wijzigingen overgenomen uit 'Basics van de Bijbel')

De macht van Jezus

Het grote en indrukwekkende beeld dat Nebukadnessar in zijn droom zag, werd uiteindelijk verbrijzeld door een gewone steen, die losgeraakt was zonder dat er een mensenhand aan te pas kwam. Dat is een treffend beeld voor het koninkrijk van Jezus. Het beeld dat Hij neerzette was niet groot en glimmend. Het begon met een kindje dat geboren werd in de marge van de samenleving, in een stal, en niet in een paleis, het centrum van de macht. Het liep uit op een naakte man die aan een kruis hing, met boven Hem het spottende opschrift: 'Koning van de Joden'.

Maar het was geen machteloosheid die Hem aan het kruis bracht. Toen Hij gearresteerd werd zei Hij tegen Petrus, die met zijn zwaard stond te zwaaien: *'Weet je niet dat ik mijn Vader maar te hulp hoeft te roepen en dat hij mij dan onmiddellijk meer dan twaalf legioenen engelen ter beschikking zou stellen?'* (Mat. 26:53). Nee, Hij koos ervoor om deze weg te gaan. Zo verbrijzelde Hij het rijk van de grote koning van het kwaad.

Veel christenen zijn zo vertrouwd met het beeld van het kruis dat ze haar gewoon zijn gaan vinden. Paulus had daar geen last van. Hij begreep heel goed dat de boodschap van het kruis op buitenstaanders als gekkenwerk overkwam: *'De Joden vragen om wonderen en de Grieken zoeken wijsheid, maar wij verkondigen een gekruisigde Christus, voor Joden aanstootgevend en voor heidenen dwaas'* (1 Kor. 1:22-24). De Joden en Grieken vertegenwoordigden twee toonaangevende culturen. De eeuwenoude monotheïstische godsdienst van de Joden was het neusje van de religieuze zalm. De filosofen en redenaars van de Grieken waren de besten op het gebied van kennis en wetenschap. Licht het niet veel meer voor de hand dat in die religieuze en culturele verworvenheden de verandering naar een betere wereld te vinden is? Nee, zegt Paulus, die is alleen te vinden bij een gekruisigde man. Gekker moet het toch niet worden! Voor Joden stond het sterven aan een paal symbool voor het ondergaan van Gods vloek. Op zo'n manier zou Christus, de beloofde koning, nooit sterven! Voor de Grieken was de dood aan het kruis de meest verachtelijke dood die er bestond, bestemd voor slaven. Maar, vraagt Paulus, weet je waarin God zijn macht en wijsheid toont? In Christus aan het kruis. Alleen op die manier kan de wereld veranderd worden en kan die betere wereld er komen.

Hier wordt elk menselijk denken over macht op z'n kop gezet. Hier gaat het over een ander soort macht, een macht die in zwakheid naar voren komt, in zelfverloochening en in opofferende liefde. Een prachtig voorbeeld daarvan gaf Jezus tijdens de avond voordat Hij gearresteerd werd. Jezus en zijn leerlingen zitten aan tafel om samen Pesach te vieren. Aan het begin van de maaltijd staat Hij op en wast Hij de voeten van zijn discipelen. Dat was een zeer laag aangeschreven klusje, tegenwoordig vergelijkbaar met het schoonmaken van toiletten. Meestal was er een slaaf om dat te doen, maar toen die er niet bleek te zijn waren de discipelen stuk voor stuk niet bereid om de schaal met water te pakken en de handdoek voor te binden. Als Jezus klaar is, zegt Hij: *'Jullie zeggen altijd "meester" en "Heer" tegen mij, en terecht, want dat ben ik ook'* (Joh. 13:13). Jezus handelt dus niet uit een soort verborgen minderwaardigheidsgevoel. Hij is Zich terdege bewust van zijn positie: Gods Zoon, Heer en koning van deze wereld, eindeloos machtig. Maar Hij kiest ervoor om hen te dienen.

Johannes begint dit verhaal zo: *'Jezus wist dat zijn tijd gekomen was en dat hij uit de wereld terug zou keren naar de Vader. Hij had de mensen die hem in de wereld toebehoorden lief, en zijn liefde voor hen zou tot het uiterste gaan'* (Joh. 13:1-2). Heeft hij het hier over de voetwassing? Ja, maar tegelijk is het slechts een schaduw van iets groters: de dag erna zou Jezus echt tot het uiterste gaan door te sterven aan het kruis.

Dat roept weerstand op.

De stijl van Jezus botst altijd op onze stijl. Wij mensen willen belangrijk gevonden worden, wij willen de mooiste plekken, wij willen aanzien en macht. Al de tijd dat Jezus met zijn discipelen optrok, had Hij geprobeerd hen uit te leggen dat Hij juist gekomen was om te dienen. Hij was op weg naar Jeruzalem om daar uiteindelijk zijn leven te geven. Intussen liepen zijn leerlingen vrolijk ruzie te maken over de vraag wie van hen nu de belangrijkste was. Een van zijn leerlingen, Judas, was Jezus gaan volgen omdat een mooie positie in dat koninkrijk van Jezus hem wel wat leek. Maar hij knapte

af op Jezus' keuze om te lijden en te dienen. Johannes vlecht het verhaal van Judas' besluit om Jezus te verraden bewust door het verhaal van de voetwassing heen. Andermans vieze voeten wassen, je leven opofferen? Knettergek, vindt Judas, en de meeste mensen zullen net zo reageren. Paulus zegt het terecht: Jezus' kruisiging als teken van Gods macht en wijsheid is aanstootgevend en dwaas. Maar ook mensen die Jezus willen volgen, vinden het moeilijk te accepteren. Een andere leerling, Petrus, protesteert als Jezus zijn voeten wil wassen: *"O nee," zei Petrus, "mijn voeten zult u niet wassen, nooit!"* (Joh. 13:8). Het klinkt sympathiek, maar het is zelfingenomenheid. Jezus laat hem dat ook voelen: je kunt alleen maar bij Mij horen, als je bereid bent te erkennen dat Ik jou moet dienen.

Navolging gevraagd

Ook al roept Jezus' manier van omgaan met macht weerstand op, toch is het de stijl die Hij ook bij zijn volgelingen wil zien. Nadat Hij de voeten van zijn discipelen heeft gewassen, zegt Hij: *'Als ik, jullie Heer en jullie meester, je voeten gewassen heb, moet je ook elkaars voeten wassen. Ik heb een voorbeeld gegeven; wat ik voor jullie heb gedaan, moeten jullie ook doen'* (Joh. 13:14-15).

Als de leerlingen op een keer aan het ruziën zijn over de verdeling van de posities in het komende koninkrijk, zegt Hij: *'Jullie weten dat de volken onderdrukt worden door hun eigen heersers en dat hun leiders hun macht misbruiken. Zo mag het bij jullie niet gaan. Wie van jullie de belangrijkste wil zijn, zal de anderen moeten dienen, en wie van jullie de eerste wil zijn, zal ieders dienaar moeten zijn, want ook de Mensenzoon is niet gekomen om gediend te worden, maar om te dienen en zijn leven te geven als losgeld voor velen'* (Mar. 10:42-45). Een andere keer zet Hij een kind midden in de kring van zijn discipelen en zegt Hij: *'Wie dit kind in mijn naam bij zich opneemt, neemt mij op; en wie mij opneemt, neemt hem op die mij gezonden heeft. Want wie de kleinste onder jullie allen is, die is werkelijk groot'* (Luc. 9:48).

De levensstijl die Jezus van zijn volgelingen vraagt, is een omkering van wat in deze wereld gangbaar is. Hij wil dat zijn leerlingen niet gaan voor macht en aanzien, maar voor liefde en dienstbaarheid. Dat ze niet de beste plaats zoeken, maar met de minste plaats tevreden zijn (ook heel concreet tijdens een treinreis bijvoorbeeld). Dat ze anderen gelukkig maken belangrijker vinden dan zelf gelukkig worden. Dat ze gelukkiger worden van geven dan van krijgen.

Het is niet moeilijk om je voor te stellen dat er, als iedereen zich zo zou gedragen, een prachtige wereld zou ontstaan. Tot die tijd wil Jezus dat zijn volgelingen nu al iets van die prachtige wereld laten zien, ook al betekent dat zelfverloochening en opoffering.

Hoe kan dat?

Als je weet dat God voor je zorgt en van je houdt, dat Hij jou belangrijk vindt, dan heb je geen macht meer nodig om jezelf belangrijk te vinden, en verlies je de angst om door anderen onbelangrijk gevonden te worden.

Dan wil je voor anderen doen wat Jezus deed voor jou. Als Jezus' Geest je leven bepaalt, is de eerste vrucht daarvan de liefde die niet zichzelf zoekt (Gal. 5:22 en 1 Kor. 13).

Toch lijken de begrippen 'dienen' en 'de minste willen zijn' geen voor de hand liggende ingrediënten voor een fijn leven. Waarom zou je eigenlijk een christen willen zijn? Voor wie Jezus' liefde ervaren heeft is dat geen vraag. Maar zelfs mensen die Jezus niet kennen lijken zich bij zo'n leven wel iets voor te kunnen stellen. De hobbit Frodo, uit *The Lord of the Rings*, offerde zich op tijdens zijn missie om Middelaarde van de ring van het kwaad af te helpen. Dat leidde tot een groots avontuur en uiteindelijk, ondanks alle ellende onderweg, tot een happy end. Waarom is dit zo'n populair verhaal? De reden daarvoor is, denk ik, dat iedereen op de een of andere manier aanvoelt dat een betere toekomst niet bereikt kan worden via een zelfzuchtig leven dat alleen gericht is op het eigen huisje-boompje-beestje. En evenmin via de weg van de macht. Macht corrumpeert namelijk, zoals de ring in *The Lord of the Rings* duidelijk laat zien. Nee, een betere toekomst is alleen te bereiken via de zelfopofferende liefde. Die weg ging Jezus voor ons en Hij daagt ons uit om nu het avontuur aan te gaan door Hem op die weg te volgen. Wees niet bang dat je dan direct voor enorme opgaven komt te staan. Begin maar eens met voeten wassen. Dat kan iedereen.